

Б-99 *Handwritten*
146.

0.78

OSMONQUL

OSMONQULDUN
BRLARB

FRUNZE
Q B R M E M B A S
1 9 3 6

КНИЖКА
№ 99 ИИЛ

276164

Фототека
БИБЛИОТЕКА
Историко-географический музей СССР

OSMONQUL

belgiliy el ығысь Osmonqul wөлwbalajev 1888 ғысь Qant rajonunin aзығы „Сондай” koihozunin ғыrinde tuulat.

16 ғыһnan ажыдағы moldodon oqur eskice qat билет. Osmonqul ғыһnan ele ғыqtuu ғooqcu bolot.

Al ғыһ kesinde qazaq tilinde сыqqan oлoкki-terterdi ғыttap аһр, elge ыrdap, ғыna oзыncо сы-juu ыrlarып ojlор сыqары ыrdap ғыret. 1917-ғы-да cejin Osmonqul qazaqca ыrdagыc ele.

Uluu revolytsija сыqtы. El turмуғuna uluu oз-gerilyu rajda boldu. Oғol revolytsija ғыһ ығы Osmonquldudatolquttu, Osmonqul сыndыq wa-ғытына tyғыр, oзынын kоrgоnyn sezgenin kyc-tyu aqыndыqы менep ыrdaj waғtady.

Oktabr revolytsijasы сыqqanda Osmonqul мындаj деп ыrdady:

Batраq, kedej balasы,
Baserkоmge ғыjlandы.
Bajlar senin tygetot,
Batраqtar ажlandы.
Manap bajlar ғығыldы,
Bajqa kedej asıldı.
Calduu ажыр, ғыqыс, atып,
Qudasына qасыrdы.
Qudasы ғыq qurqur waj,
Qoqtu ғырге ғығыrdы.

Mıq dep alıaj qojsun dep
 Acaq najlap qatırdı.
 Ajlısı ketip kee birөө
 Partıjaqa çızıldı.
 Bıjlık çoq manap qolında,
 Bolseyik turat colında,
 Qorqqonınan dalaj naj,
 Tuqır ajqır, tın neesın,
 Sojır aldı soqımıqa,
 Batıraq kedej balası,
 Şajlamıqat otımqa.

Мына бул ылар ошол кездеги турмуштун асы,
 çана таамай сыроту эле. Iri ысы — ақындын соң
 қасиеті — анын өз сықармазында сынсылық вақы-
 тып алынды.

Al kezde Poselkovoј sovetter şaarqa çaqın
 çerde ujuşula bastadı. Osmonqul şaarqa çaqın
 çerde bolqonduqtan Poselkovoј sovettida qula-
 qı calğan.

Özgöçö Qırqызstanda revolytsıjanın alqacqı
 çıldarında partıja qatarına Qırqыздын Сыдыров,
 Qudajqulov, Baxaxanovculдары, bir qancalıq alar-
 дын аялы-қыстақ icindegi vulaqtары partıja qa-
 тарына, әzylөгynyn revolytsıjaqa qatşы іşterin
 çyrgyzyp, vaj manaptардын mydөөsy үcyn kyрөş-
 көndygy eckimge talaşсыз. Бул çaqыннан ал-
 қанда Osmonquldun ырынн тарихь маанист өтө
 соң. Osmonqul vultыjaqtuu ыларды көр çazqan.
 Biz oşonun bir çana myнөzdyy çerin алып көр-
 сөтүр отурабыз.

Osmonqul belgilyy illim mektebin ыtyrgөн
 kişi emes, al eskice qat çana bilyycy. Çe vol-

носо belgilyy sajasы bilim çoq ele. Oşonduqtan
 al ar ubaqıtda ajlanasındaqы turmuşqa çaraj
 ar qandaj ыrdы ыrdaj berdi.

17-çyldan 30-çyldarqa sejin аялы icinde volup,
 аш-tojdo ырдaqan ar kimdi maqtар ырдaqan ы-
 сынн birөө qatarında çurdy. Biroq анын ысы-
 лық quvatы, ustalıqы анын Osmonqul degen ата-
 қыа vutkyl qыrqызqa çajылта bastadı.

El icinde uşul kezde elge атаqtuu төrt çana
 соң ысы var. Алар: **Qalıq, Osmonqul, Moldobasan,**
Talastaqы Алымqul.

Мындан 6-7 çылы murun Osmonqul ulutçular-
 дын tegereginde çurdy. Алар менен Bakuıge
 turkologıja ыjazына vardı. Biroq ulutçul, алаş-
 сылардын Osmonqulqa berse ulutçulduq taralıja-
 сын çana vereri, Osmonquldu Feodalдық turmuş-
 tun qarqанынан сыqарвооqо тырыша turqандық-
 тары talaşсыз emesli.

Сындықында да алаşсылардын Osmonquldu
 таасiri bolqonduqu көrynөt.

Baj çasaq boldun talastan,
 Bajlıqın ашқан **Алаştan.**
 Baatırлықın maqtasam
 Bajım, kem emessin **Manastan.**
 Qasıjetty vajымdı,
 Qandaj ajtsam çaraşqan.
 Qıdyr calqan vajымсып
 Qыja çurt oozun çaraşqan.
 Özyn minci surat var.
 Öryştө nece qur at var.
 Özynyz tandap nere көr
 Öz ojumda bir at var.

dejt. Bul ыр Osmonquldun oşol kezdegi (30-çy-
qan murun) 1-Baj-manaptardyn daňqyn çajuu
ysyn ыrdasa, екinci çaqьnan oоqat ysyn da or-
dunap qozqolo alvaj ыşыldaқan vajlardь man-
asqa tener ыrdaqanь илiнiр турат. Көвynсө ер-
тер ырдeme өндyryyгө kelgende kyсуşty Çol-
borus деп maqtoo eski ысылардын адаы emesви.

AZЫR OSMONQUL KIM

Bul surooqo çoop ыeryyđen murun, Osmon-
qulda qandaј şarttar tyzyldy, мына oşonu aјtaly.

19-1-çyль Osmonquł Qыrқызstan memleket
teatрыньн qызmatkeri boldy. Oşol kynden ыeri
teatrdа iştejt, piжessedе qadimki madanijattuu ar-
tisterden kem tyşbөj rol atqarat. Osmonqulda-
qь bir şumduqtuu өзgөcөlyk qandaј ыр, qandaј
rol bolso bir oquqanda qana çattap alat. Os-
monquł çaqьsa oqup, teatrdan bolşeviktik tar-
viја ala baştady.

Osmonquł-ar qасan partijavyz menen өk-
mөtyvyzdyn işterine qaraj çaqь ыр сыqарыр ыrdap
kele çatat. Memlekettik teatрыьыз menen birge
al Qыrқызstandьn vardьq aјыldьrьnda, kolhoz,
sovhoz, kenderinde boldy. Uşul kezde dьjqandar
Osmonquł kele çatat dese eskini kytyşbөjt, bir
çaqьnan tarviја ыeryycy bir çaqьnan kyңyl кө-
tөryycy çaqь Osmonquldu kytyşөt. Мына yşyn-
tip Osmonquł bolşeviktik kycke, çaqь turmuş-
tun cөmep quralьна aјlandь. Al çaqь turmuşqa
eski ысылардын varьnan murda ыuruldu. Any
ысылынь ыldьqь сыqарmalарь menen dalildejөjt.

„Atqa miner„ degen көрсуlyкке belgilyy bol-
qon ыrьnda:

İkilikti andan icip, tojuşat
İyep çatqan işti taştap qojuşat.
Çajlaj saaqan bir eckilyy dьjqandanь,
Bir Ulaqan dengenege sojuşat.
Ulaqan çep, enesine net qojot.
Ewin таар enesinde çep qojot.
Eesi najquş emne qılam деп kelse
Ortoluqtin nuudaj ыerem деп qojot.

деп kolhoz quruluşundaqь zyjankeç-çegic
terdin belin actь.

Aјl çarvasьn industrialaştıruu çumuşunun
çenşterine qarata Osmonquł kolxorcularqa

Buramasın kir çuquzmaј ondosun,
Kycөp qılsa, kim tolturmaj normosun?
Bir çerine kir çuquzmaј çaqьsa baq,
Proletardan bolot tuјaq çorqosun.

Dep, eldi traktor ysyn çanь maşına ysyn ygyt-
tөj baştady. Aјrьqca kolhoz quruluşu baştalqan-
dan ыeri Osmonquł çanь turmuş çolunda kyс-
tyy ygytylyk rolun oјnodu. Anyн ыларьn kol-
hozcular çattap daqь alyşat.

Osmonquldun oјu vajaqьdan daqь terender,
turmuşqa өtө oјculduq menen, aјrьqca vaalaqьc-
tyq menen qaraj baştady.

Kece kyны vajdy, manapty; qolunda var ki-
şilerdi maqtap ыrdaqan Osmonquł ыgyn uluu
proletariat diktaturасыньn daңqtuu көsөmdery
bolqon Lenin Stalin derdi çyrogynyn kyctyy
tolqundarь menen ыrdaj baştady.

„Stalin“ degen ыrьnda Osmonquł мындај dejt.

Bizdei usyn necen azap tartqansyn
Partijamın qolun tuura qarqansyn.
Qas sanaqan dushman kirse syqbaqan,
Qajybaqan myqty bolot qarqansyn.

dep ыrdady. Uluu sotsializm dyjnosesyn kim was-
tar bara chatqаныn Osmonqul taamaj tyşundy.
Al staxanovculardy da ыrdap çiverdi. Qыsqasy
uluu quruluşuvuz çenynde Osmonqul tolqon
maanilyy ыlardy çazdy.

Murunqu el ысылар usyn mynözduy bolqon
çamaqtamadan qасыr, Osmonqul, özynyn aqын-
дыq kыcyn emi сыныqь көркөmsylykke çim-
şар, ete sever ыlardy çaza waşady.

„Çаны тол“ degen ырында.

Arqyçaqty byrkөө qanaq acıldı,
Tыылаqan көктyn çayы nasıldı.
Çet netine çayıl torqo çajıldı,
Nuru tegiz, çalt-çult etip çacıldı.

Qurt- qumursqa qubanyştı, kydyndöp,
Çerdin neti çыlmajyştı kylyndöp,
Şymytojыр, vзур qalqan şierlet,
Başyn silkip tutıp çatat dyryldöp.

dejt Osmonqul. Bul ete көркөm çazyлqan ы,
mыndan da көркөm сыqарар çыjыştыр çazuu.
Osmonquldun qolunan kelet. Al kыcyy aqын,
Aпын kelecekte da ideje çaqынnan turuqtuu
көркөmдыgy çaqыннан çоlqoru turqan сыqарma-
lardy beretine işenebiz.

Қиуанышбек мұшков

18|1-30-сы

MEN KECE KIM ELEM

Waşыnda men qajda elem,
Manar menen vajda elem
Kызdyn kыnky сыmындаj
Tavaqta wyşqan majda elem,
Vajdy çaqşы көrcy elem
Manarqa ыrdap берcy elem
Bij boluştar çaqрса
Bir saat qalvaj kelcy elem,

Anda boluştu mintip maqtadym,
Syjdyn sözyn çaqtadym,
(Boluş çaqşы көrsyn dep,
Bosoqosun saqtadym).

Boluş bolup duuladyн
Buqarandy suradyн
Bozoqondo men kelip
Borumundy ajтыr turamyн.

Arqy atanyz zor bolqon,
Ajтыşqan dushman qor bolqon.
Avijir ketbej waşыndan,
Altı atanyz соң bolqon.

Ardaqtuu boluş at beret,
Ajтыrbaştan bat beret,
Atasyнан balasy,
Aqындарqa mart kelet.

Der oşentir ırdadım,
Telmirip qarar turqatım.
Tenciliklin çoqunda,
Teskeri qızmat qılqatım.

Anda mendej ırca kör-voıcu,
Aş menen tojdo kez voıcu.
Ajtışırca vaj-manar,
Bir-birine oc voıcu.

Arstanbek ırca mıqtı eken,
Ar kim sözün uqsı eken.
Ajtqanına qarasa,
Ar tyrdıy sözge ırqtı eken.
Esen-aman soñ degen,
Elge çaqqan çoqo eken.
Çetkileñ ırca çeñi çoq,
Brlar—qandaı voldu eken.

Ajmanvaj ırca zor ele,
Qalrıızadaı çoq ele.
Qalrıızanın ataqı,
Qalq icinde soñ ele.
Bıca oqsoqon ırcañır
Bir dalajı etıptır.
Şekerdeı sözdün birı çoq,
Sögy, menen bekıptır.

Ar kim uqsa qancı eken,
Arstanbektin sözyno.
Quru kıter çazıvaj,
Qoşo kettı özıno.
Anda vajlar bızdı qordoqon
Manaptar ajdar zordoqon.

Alır-ıee der oquduq,
Aravıca moldodon.

Al kezde Qızqızca kıter çazqan çoq,
Bir qızıqtıu cıqqan dastan çoq.
Qıjanatc vaj-manar

Qımbattıu ırdan vasqan çoq.
Murın bızdın öıkede,
Mındaı teñdik voıboqon.
On çeñıñ cılında
Sovet ökmöt ornoqon.
Tamaşa bılgın dalajı
Tartıpkı salır oñdoqon.

Al kezde men kim elem,
Arındardın birı elem.
Ajı—qıztaq aralar,
Aş menen tojdu tılegem.
Azır Sotsialızım doorunda,
Zoolton cıqtım çasalır,
Ilgerkıdeı voş cırvoı,
Brlardı cıjnar çazalır.

Eski elem kelem çañır.
Ilgırı cırduy çañır.
Oquqandaı kolhozdor,
Bı çazajın qatınır.

Könymdögy kör ırca,
Körke bir qantır çasvajın.
Köödende altın vılaqtın,
Közün bir qantır asvajın.
Könyl acar kün keldı,
Könylsız uqtar çatvajın.

Köküröktö aityn ken,
Kömykkö beker qatvajyn.
Emdigi nızdın ыссылар,
Esen-esen ыссы бар.
Ыным qandaı weldu eken,
Oңdoqula сынылар.

1935-сый.

STALIN

Иic менен çолду бирге саавьсқан,
Oçol çолдон talvaj dajm çarьсқан.
Emgekcinin көзүн асыр çол саар,
Erkindiktin сыраç otun çaqьсқан.

Partijanьn tajçan çoqsun çolunan,
Qьзыl tuunu tyьyrwəjsyn çolundan.
Sajastuu bilim çoloço kirgizip,
Emgekcini ercitkeniç sonundan.

Bizder usyn tьnym aьp çatwaçan,
Kemenkersiç aьtqanьndan qajtwaçan.
Aqьl менен аqьn suudan çol tapçan,
Emgekcinin erkecisiç waьtwaçan.-

Lenindin orundattьn planьn,
Partijanьn işke aьyrdьq uranьn.
Barьyç işti sotsialca çoldonup,
Baş qoьturup emgekcini quradьn.

Өzgөrystөн есеп азар tartqansьç.
Partijanьn çolun tuura çarqansьn.
Qaz sanaçan duьman kirse сыqwaçan,
Qajьswaçan мыqtuu bolot çarqansьn.

Qьзыl tuunu көкөлөтүр çarmajьn,
Emgekcige çol көрсөткөн çamdaıьn.

Proletarlıq ölkəvizdy
Tap düşmandan saqlağan.

Voroşilov aqavız var,
Asker çolun yjretkən.
Taza vaqır tarvijalar,
Tartip menen syjleşkən.
Qarqıradaı qatar cıvar,
Qolqo qızıl tuş alıp,
Qaargın tikken düşman çoodon,
Biz qacvajavız kyreştən.

Asker çolun yjretkən,
Tartip menen syjletkən.
Qaargın tikken düşman çoodon,
Biz qacvajavız kyreştən.

Sovet ökmət kenen sarqan,
Körçü çoldun tazasın.
Tap düşmanqa qarşı turup,
Biz vereviz çazasın.
Askerlerge çol kergözyp,
Baştap turğan partija
On veş çıldıq askerlerdin,
Majram kuny çazasın.

Tap düşmandı talqalar,
Biz vereviz çazasın.
Bytyn dunyjo proletarlıq,
Qaarmandar çazasın.

KOLXOZDUN KÖRÜNÜŞÜ

Qatarduu suuq qar ketip,
Qaşqajır şoola çaraldı.
Kylımsyröp qara çer,
Kök ala şajı çamındı.
Kolxozdun qızıl Kençeğan,
Ketmenin alıp çamındı.
Özöndön atır çel çyırp,
Oj—talaş kylıp çulrundu,
Möngylər erip, qar ketip,
Bulaqtar tolqur çulqundu.
Qatuular çumuş qılıuqa,
Kençeğan tuura umtuldu.

Qızılca çyqır çajnadı,
Qıymıdar torqoj sajradı.
Qızmatqa çyqır qarş çaş,
Qızınlar emgek çajnadı.
Qolun tyryp şımdanıp
Qondıvaj soqo ajdadı.
Erkek ajal çavıyp,
Emgekti közdöj çygurdu.
Enç-alıuqa çamınır,
Kençeğan qolun tyryndı.

Kylıp ojnop Kençeğan,
Kuyılınır arıq çavıştı.
Balvandıq qızır iştoğö,

Baalap çimus alyştı.
Kuçyrmön Kençe meldeşir,
Qondubaj menen çarıştı.

Kençeçan ırdajıt vuralıp,
Qondubaj kylot quvanıp,
Qolun tyryp Kençeçan,
Qoş ajdaşat çyjnalıp.

Çumaqul Kylaı çalqoolor,
Şaşkede varat cıvalıp,
Balbandar cıqat aşıqır,
Baalap normo aşılr.

Çumaqul, Kylaı qoş çalqoo
Çatır alat çaşırıp,
Brigadir kelse qıjšaqtar,
Bytkön vojun qaşırıp.

Erkindyylör Qondubaj,
Kençeçandaj bolso eken,
Ertelep qılır çimuştı,
Normoloru tolıso eken,
Çumaqul menen Kylaıda,
Çalqooluqtı qoıso eken.

ТОЈУТ

Qonur salqın kyz öttı,
Çoqtunu aqqa tyzöttı,
Kündön kyngö zırqırar,
Kyysyn kök muz kycöttı.

Boz talaan qar vastı,
Boş çyrgön maldın qardı actı.
Uşkyrgön qıştan mal qorqur,
Ujylgön төркө çarıştı.

Qatuular şamal qamındı,
Qaarın tıgır samındı,
Qoroqoqo vaqın çyluular,
Qoomdoşqon malındı.

Qoroonun ısty çavılsın,
Qurdaqtar saman salınsın,
Qursaq tojur semirip,
Qorovoı çaqş vaqılsın.

Açıtqan çөpten çedirsın,
Arıq toruq semirsın,
Oju menen tojur çep,
Ojun salıp elirsın.

Çumuştan çань boşонду,
Çirtıve saman—topонду,
Semiz bolso çulqunur,
Çygyryp tartat soqонду.

Semirip wojun kuylosyn,
Sekirip mala syjresyn...
Taj qulundar dañ salıp,
Taaqıy qalvaj tylosyn.

Bolovı vaqvaj taštaqan,
Borondıu qısta qağsaqan.
Aq qarda nasıp voş çyrse,
Ağqtar olot aqadan.

34-сү

ӨKTӨBҮРDҮН 17 ЧАШ

Өктөбүрдө теңдик үсүн
Qызы qанды төккөнбүз.
Тоодaj—тоодaj тоsqoldордон,
Тоqтоо qылаj өткөнбүз.
Biz proletarлар эмгекci,
Çан ажавaj кыреşыр.
Bolşevikтер баштаqан соң,
Erkindikke çetкенбиз.

Qызы qанды төккөнбүз,
Qыjnалыр qан кеккенбиз.
Баштаqан соң komunistтер,
Ilgeriler өскөнбүз.

Uluc өктөбүр uşul аяjы,
On çetige сыqавыз.
Qarşылаşqan duşman çоолun,
Таşын талqан qылавыз.
Içimizden tap duşmandын,
Qaldыqtарын tazalap.
Kolhoz, sovхоз эмгекci,
Tарсыз qоом qылавыз.
On çetige сыqавыз,
Kусөр çumuş qылавыз.
Tap duşmandын qaldыqtарын,
Tамырын аyt çылавыз.

Fabrik zavod traktorlor,
 Çyryp turat kyıldöp.
 Ajırplan ava menen,
 Ucuı turat dyryldöp.
 Qarqacarıq qatır qalıqan,
 Taqır çerden suı sıqır.
 Çerdin beti qulpunuştı,
 Çel bolqondo kylyndöp.
 Traktorlor kyryldöp,
 Ajırplan dyryldöp.
 Çerdin beti toqson tyry,
 Çelinişet kylyndöp.
 Kolxoz, sovxoz mal östyrdı,
 Qoomduqqa birleşip.
 Erkek ajal işke kirip,
 Evi menen dyrwöşyp.
 Paxta kenep, arpa buudaj,
 Ösymdykty kör ajdar.
 Kendir çivək varqıt qımqar,
 Kijim kijdi tyrdöşyp.
 Mal ortodo birdeşip,
 Emgek qylat dyrwöşyp.
 Sotsialistik talaan,
 Egin menen kyldötıp.

36-сы

KIROV

Ölgön Kirov aqylmam,
 Emgekci kedej vaşçısb.
 Stalin menen köneşteş,
 Öneryn elge çaçusu,
 Alşam degen duşmanqa,
 Aşyqvaj kepeş tapcusu
 Leningrad şaarında,
 Partijanın qatçısb,
 Çamuşcu menen kedejge,
 Çol vaşçı elen vaşqarqan.
 Proletardıñ qolunda,
 Aq şumqar elen taptalqan.
 Qanatın çatır oq tijir,
 Qaraqçı tyngö qaptalqan.
 Añdavaı turup mert taar,
 Açalın çetti çattardan.
 Çardı—çalsı vałasın,
 Çamanbıqqa qyjbaqan.
 Çer—çerdegi kedejdi,
 Baş qoşturıp çyjnaqan.
 Aldına varqan kedejdi,
 Atasındaj sıjlaqan.
 Qajrandı öldy degende
 Qyzmatın bilgen emgekci,
 Qyjnalır çaman bıjlaqan.

Kolhoz, sovhoz sizdi oylap,
Qajqabır çaman ökyndy.
Qalqan kedej unutsajt,
Qadyrıluu senin sözyñdy.
Necen çyz çyl ötsöda,
Emgekci estejt özyñdy.
Kedejge çanqan şam elen
Qarystan duşman öcyrdy.

Seni öltürgөн duşmandыñ,
Тамыñ тақыр қыябыз.
Kündөн күнге vizdaqь,
Кусты мықты сыябыз.

1935-ç

BUL UBAQ

Aзыр qandaj ubaqть,
Ajdadьq vaj qulaqть.
Qajrat menen qol sunur,
Aldьq dolqo suraqть.
Baştaqьdaj vaj közyn,
Qarap çyrcy kyn emes.
Mañьñ vaqьp ot çaqьp,
Çadar çyrcy kyn emes.
Qara tamан kedejler,
Özgeryscy ubaqть.
Aşьl tuqum mal vaqьp,
Östyryycy ubaqть.
Vaj manarqda qor volur,
Çaldanucy kyn emes.
Mañьññ sytyn berse dep,
Sarqajucy kyn emes.
Qьştaq salьp tam tyzөp,
Qьnalucy ubaqть.
Qьzuular qьñp çumuştu,
Cьnalucy ubaqть.
Baştaqьdaj vet aldь,
Basьp çyrcy kyn emes.
Vaj manarтьñ otunun,
Taşьp çyrcy kyn emes.

Kolhoz bolup kedejler,
 Quraluucu ıvaqıtı.
 Emgekiler ıaşı qoşıp,
 Qıvanıucu ıvaqıtı.
 Murdaqıdaj porumdap,
 Boz yj tikcy kyn emes.
 Boz yj kırdep ketti dep,
 Qoštoj tikcy kyn emes.
 Boluş bıjler tyşsyn dep,
 Boş yj tikcy kyn emes.
 Terezeyy temir-meş,
 Tam yj salcu ıvaqıtı.
 Tegeregi tørt carcı,
 Aq yj salcu ıvaqıtı.
 Bajdın cöyün cavam dep,
 Tenip cırcy kyn emes.
 Aqym qacan tijet dep,
 Cellip cırcy kyn emes.

1931-çyl.

FRUNZE

Bizdin Borbor Frunze,
 Murun qacan çaqşı ele.
 Qolek ijlep tam salıp,
 Qamış menen çavcı ele.
 Kire tartqan araba,
 Batqaqqa kelip batcı ele.
 Cy-cyler atın savaşır,
 Cıqarılvaj çatcu ele.
 Azyr bizdin qalaanyn,
 Alma örygy kyldödy.
 Başyna hermet tizilip,
 Baq-daraqdy byrdödy.
 Basajynyn kylyndöj,
 Baqtardyn icin tyrdödy.
 Ujler tekşi yc qabat,
 Sement menen somdoştı.
 Kөcө sajn çarçarby,
 İiktirik ornoştı.
 Aftomobil cırsyn dep,
 Dalaj çöldü tyzötty.
 Tegeregin dalajdın
 Temir menen tyrdötty.
 Çartıqlan yjdyn dalajyn,
 Akitaş şıvar bytötty.
 Çıldan-çylqa qalaanyn,

Quruluşun kызөтты.
 Таş тизdirip vorumdap,
 Dalaj çолду тызөтты.
 Kөсө sajып мылтықсан,
 Militсijalar kызөтты.
 Таş тизdirip çол қыяр,
 Tazalady arasып.
 Tizgen таşып көргөндө,
 Tikter ajran қаласып.
 Erki menen çaşattы,
 Emgekci қыргыз баласып.
 Radio тилирөп,
 Ырдаp турат сирқураp.
 Aftomobil traktor,
 Arқы-terki зырқыраp.
 Quduqtan susu қуjulat,
 Qulaқып vassa қирқураp.
 Fabrik zavod nan zavod,
 Et qant teri varы zavod,
 Tuştuşunan vaқырат,
 Симушсуну ојаотур,
 Turqula деп сақырат.
 Kyndon kunge қалаанып,
 Kөrkөmдыгын ашырды.
 Kөryyge munu көз тоjur,
 Kөryp көөнүм асылды.

1934-çыл.

BAQTACЬ QЪZY QALIJCA

Kоixoz, Sovxoz çaj дьлқан,
 Çaz keldi işke attansып.
 Mala soqo maşına,
 Bar çajmanь саqtalsып.
 Mojnundaқы планьп,
 Bolçolunda atqarsып.
 Qajqalar өsur aq paxta,
 Qara çer beti maqtansып.
 Boz talaa beti kyldөsyn,
 Boj tartыр paxta byrdөsyn—
 Kоixozdun қызы Qalijca,
 Kелип қызды çyr desin.
 Ketencikter qalqandy,
 Kelgile деп yndөsyn.
 Aqylajda çaşылып,
 Aşьlda qalyр çyrbөsyn.
 Cigiti çerge көmylsyn,
 Qozegi көzke көrynsyn.
 Qoşoqtoşqon altындып,
 Qozegi qalvaj terilsin.
 Bat—bat terip bytyryp,
 Fabrikege берilsin.
 Paxtacy қызы Qalijca,
 Barқыttan kijip kerilsin.

Boj tartıp paxta buralıyn,
Bolçolunda suqarsın.
Qozegı vışır almadaj,
Körgen kişl qıvansın.
Qozekten sıqqan aq bulı,
Qıcaq-qıcaq bulasın.
Fabrik zavod maşına,
Barqıt trap sıqarsın.

Qalıjca suluu tolturat,
Qap-qap trap normosun.
Qalıjcadaj camdansaq,
Qantıp plan tolbosun.
Ajıldar çyırıp qur qalıqan.
Aqılajdaj bөлvosun.
Partorug menen vaşqarma,
Çalqoolordu oñdosun.

1935-çyl

KOLXOZ

Çaqşb kolhoz mal qadırbın vıñşet,
Çaltıldatıp malıb semiz minişet.
Bede cöwyn arabın qıbır qamdaşır,
Attarına arpa sulu ilişet.
Ögüz atın semiz qıbır vaqşşır.
Erteleşip çımuşuna kirişet.

Başqa menen mal vaquuqa meldeşet,
Sotsialistik meldeşke sıq kel deşet.
Egin cöwyn erteletip vytyrıp,
Emgekcinin epkindyysyn körsötet.
Arıqtatıp çoor qıbır köp minnej,
Aman esen çaz bılqondo teıdötet.

Atb semiz aqırbında çulqınat,
Arabasın ala qasır bulqınat.
Kıjkölyşkön qanatındaaj totunıp,
Qıjruq çalıb qınduz oñduy çulqınat.
Tora qara sarı qıla çeerde,
Tuqavadaj çyny taza çaltırap.

Qoom malb kyndön-kyngö kyçögen,
Qıjşıqtarın tezge salır tyzögen.
Qımbat saraj qampaların salışır,
Qıbıştırbır kemcilderin vytegen.

Murun çyz qoj 30 çylyq var bolso,
Mindey ozur çarwa malı tytegen.

Kee bir kolhoz nasar waqat çarwanı,
Çajı qısqı arıq bolot maldarı.
Ortoloşqon waşındaqı malınan,
Uşu kezde onqo çetwejt qalqanı.
Qoom mylkyn uşuncalıq qorotqon,
Qur qıjqırbıq quzqundardıñ çardamı.

Attarı var çonunan qan waşızan,
Onwoqurlar qajda alparı waqışqan.
Toqumduqtun bir çerinde solo çoq,
Çoogu çıqır çon terisi çavışqan.
Qojo werse ottosun der şırırır,
Qoqtu wojlor quur ketet saqışqan.

Qajran attar araq basat alı çoq,
Tal çıektej tal-tal wolqon çalı çoq.
Tawıylala wytkon wuju qırçaqı,
Tawarsıqtaj taza çyny daqı çoq.
Qoşqo salır qojo wergen qasırđaj.
Qor quşmulcaq, quşruq çonu warı çoq.

Aq nişetter atı çaqş waqwajı,
Aram sanaa duşmandardıñ waqwajı.
At çanıwar kolhozıca coñ kerek,
Arıqtatwaj at qadırbın saqtajı.
Semiz qılyr çaqş waqsaq sekirtip,
Qoşquruqtar arawanı ıartwajı.

Kolhozcular waqına çet attardıñ,
Tilin alwa qara sanaa çattardıñ.
Atıardı semiz qılyr wulquntıp,
Aldındaqı planıñdı atqarqıñ.

1935-çy1

DOQATTUU KOLXOZ

Bizdin kolhoz sotsialdın doorunda,
Birdigi cıñ komunizm çolunda,
Bolşevikce sapat ycyn kyreşyp,
Tört tylyktyy mal carbaş qolunda.

Carba malın tygöldeşet kyn saşın,
Qara sanar çoq qalyşajıt bir tajın.
Uj, tõe, çylq, qoj, eckiler teldüşyp,
Dyryldetyp östyryşet çyl saşın.

Aşıl tuqum ajqar buqa alyşqan,
Qojloruna taza qocqor salyşqan.
Qyştın kynu çyluu çerge tynötüp,
Çajdın kynu salqın tergä vaqyşqan.

Qulun tajı mojunalyşyp ojnoqon,
Asooloru calma salıp mojnoqon.
Bir toqtusun qarışqyrtı çediräş.
Bөөdesynön birin satıp sojnoqon.

Biuraları qyştın kynu samınqan,
Buqaları çem-cör menen vaqylyqan.
Qozusunın çynu qarış seşselip,
Qocqorunun qurıqtarı çarılıqan.

Eckileri yn alyşyp vaqylyqan,
Ajqarına çem berişken aqyrdan.

Mal көөjtүр вақымаққа мелдешип
Туш-туштақы колхоздорду сақырған.

Atan teesyn arabaqa yjretken,
Ögyzderge vytyr soqo syjretken.
Qatar salıp altı ögyzdy tygejlöp,
Qara cımdı qarış qylıp çiretken.

Çazdın kynu qulun tajı cылырған,
Qozu ulaqy vьçыт-вьçыт ciburqan.
San sapatın çyldan-çylqa arttırıp,
Saan ujun sarajına tuudurqan.

Kolhozuna qara çyzdy çolotbojt,
Qajtarışyp çalqyz malın çoqotbojt.
Egin cөyn arvın qylıp көр qamdar,
Qol salyşyp qoom malın qorotbojt.

Bar kolhozdın malı uşundaj vaqylyşın,
Kyndön-kynge daqy kycөр samınyşın.
Çetyy ycyn en aldınqy kolhozqo,
Eрkindeşip emgekiler qam ursun.

Aldınqyлар art qyларın syreşsyn,
Arttaqyлар qamcalanıp cydeşsyn.
Mal carbaşın көөjtүүge meldeшип,
Tosqool qylyqan duşman menen kyreşsyn.

1937.-ç.

QOJCU

Təlyn qojdun çaqşь вақат çydətəj.
Tygəl sanap sojup satəp tygətəj.
Kyny-tyny tyrdyу cəvyn çedirip,
Tynkysynda cьla çerge tynətəj.

Çajdьn kyny cəptyn kilyn çediret,
Çarqьlcaqtaj qujruq alьp semiret.
Qojlorunun çyny qarьş senselləp,
Kolxozdoroqo vali raqmat dediret.

Bəz quroodo şьbaq byryn çajnatat,
Ulam cəvy sonun çerge ajdaşat.
Qozularьn uvaqьtlyuу tuusun dep,
Qocqoruna şьrəp veldik vajlaşat.

Qoj vaquudan epkindylyk kərgəzət,
Kəvəljtyygə Asan menen meldeşət.
Çazdьn kyny saj vojunə kəktətyр,
Çavьratəp qozu ulaqьn təldətət.

Çaş qozunun enelerin taanьşat,
Çajdьr qьştьr çaqşь çerge vaqьşat.
Tojəoj qalqan qozu bolso Zulajqa,
Syttyy qojdon qarmap turup emizet.

Toqtu qojdun çerigenin telişet,
Qara uuzun oju menen emizet.

Qaramanca enesi çoq qozuqə,
Urcu çazap çьluu sytten emizet.

Suəaj qojun vələk vaqat çazьnda,
Qozusuna kyn ətkərvəjt çəşьnda.
Çoq qozuqə talqan kəvələp çedirip,
Zulajqa var qozulardьn vaşьnda.

1985-çəj

ÇALQOO QOJCU

Asan qojdu çaqşь çerge waqwaqan,
Tuny-kyny taza çerge çatwaqan.
Bary arьq qujruqı çoq waqadaı,
Çetkyryşyp çajdьr-qьştьr aqsawaqan.

Ajşa kelin wojun sьlap sojulat,
Anan qantip arьq qojlor tojunat.
Qulquldaşьp qursawьnьp qamь usyn,
Özy öldy dep dalaj qojlor sojulat.

Asan qojdu qajtarqandan erinet,
Ajşa wolso özyncө ele kerilet,
Çajdьr-qьştьr çaqşь çerge waqwasa,
Çanьbarlar qajdan çyryp semiret.

Qojcu wolsoң Tөлөndөj wol waqqanqı,
Asanqı oqşor waqtьrwa woş çatqanqı.
Zulajqadaı epkindyy wol camdanьp,
Ajşaqı oqşor woj köteryp maqtanaa.

ÇANЬ TӨL

Kyndyn közy kyreң çapan cymkөngөн,
Utyrөjyp aq qawaqь byrkөлgөн.
Awadaqь zamьberекter tarsьldap,
Çarq-çurq etip çerdin beti silkingen.

Baj cesekej kyl sajnьp çьvьrap,
Bar çanьbar ceenden cьqьp qьvьrap.
Çer betine çaşьl waqьt çajьnьp,
Kөktөн çaşь tamcьlaqan dьvьrap.

Kөldө waqa kyysyn tartьp uncuqat,
Kөktө torqoj un alyşьp curqurap.
Uluu toodon sьzьp aғыr çel çyryp,
Kөktyn çьtь murun çarat burqurap.

Anqьsaqtь byrkөө qawaq acьldь,
Dьvьraqan kөktyn çaşь wasьldь.
Qьzьl-çaşьl necen tyrdy qubulup,
Çalt-çult etip nuru tegiz cacьldь.

Çerdin beti çьlmajьştь kylyndөp,
Qurt-qumursqa quwanьştь kydyndөp.
Şymyrөjyp qorqoloşqon şiberler,
Başьn silkip turup çatat dyryldөp.

Qoj çajьlqan şor waşattьn tysyndө,
Çavьratьp төl kirgizcy kesinde.

Qarışqar alca kək dağqı tın eercitip,
Tyləqavvı turat qojdun cetinde.

Qojlor çatat kək şiberge asıyır,
Boz qarşqa qoj tuur çatat vaqıyır.
Asıl tuqum qandaj volot eken der,
Tyləqavvı curqar qaldı aşıqır.

Curqar kelgen çanı qalvaj kuygır,
Qıvanqanda aşır-şasıp tyulır.
Qılça sıret qara vaştuu kək qozu,
Kıdın dedi Tyləqavvı sıyınır.

Çanıvar der şıjtaqtarın şıyırdı,
Çanındaqı Moldıstamdı sıyırdı.
Majda tarmal tyuy tıvıt çıvek çın,
Kördünörüy bizdin asıl tuqumdu.
Boz qarşqa qoj mekirenip çaladı,
Ene cirkın qandaj sıjot valanı.
Əjdə volup vojun kuylop silkinip,
Un sıdaqır enesine mağadı.

Qıştıqınan tyutın sıqat vurıldır,
Qoj qarştağ ajın közdəş şuıldır,
Kelin-qızdar şıñqıldıaşır kuyıyır,
Ulaq-qozu çolun tozur curıldır.

Kördünörüy kək qozunun pormosun,
Kolhozçular malın majda volbosun.
Arqındaşır azyr vaştar ajılqa,
Sarıttuular mal sarvasın otdosun.

PAHTA

Attan kolhoz arava soqo cekkilə,
Serpik menen cıgıtındı serkilə.
Aldınqılar ajdar qojdu dalajdı.
Artta qalvaj qatçılarıp çetkilə
Bolşevikce qatuu kirip camdanır,
Mojnundaqı planındı təkkylə.

Brigadirler erkındıyden şajlansın,
Traktorlor uc qajtara ajdalsın.
Aq paxtanın tuşumunə vajdaluu,
Arıq saar qulaqtarə vajlansın.
Çımuş qılvaj vasır çırgən çalqoolor,
Ketsin bizdin iclazden ajlansın.

Qajta-qajta majda tartır malanı,
Qaqıraqan kıldetöly talaanı.
Aq-paxtanın asıy ucun kyreşır,
Sər sıdaqıvaj çaj çımsaqtar vaqalı.
Qozek-qozek eştemesin taştavaj,
Erkin menen erte çıyır alalı.

Arpaq altın alma öryktəş kyl acsın,
Ajal erkeq tereviz der sıvaşsın.
Qozekteri oozup acır çarıyır,
Qıcaq-qıcaq vılaların vılatıyır.
Aşır-taşır tañ qaltıyır çer çızın,
Amerika bizden paxta sıraşsın.

Çalqız talyň zýjan qylvaj terelik,
Taza terip fabrikege berelik.
Fabrikten syđarylqan kɵr buldu,
Baalar qylqan balwan alsyn kenelik.
Ujden syđvaj olturuucu çalqoolor,
Ici kuyup quup çetsin tenelik.

Erkinduylor el kɵzyne kɵrynsyn,
Emgek kyny esep telip welynsyn.
Istegender enci welyp çatqanda,
Erinceekter kicileşip tellinsin.
Baştaçydaı teň demelik çojulup,
Balwandardyn öz özyne berilsin.

Kuçyrmɵndɵr bilek tyryp istesin,
Kundɵn-kynge bilim çolu kycıesyn.
Emgekcinin esep kynyn tuuralap,
Esepciler iş planyn tɵptesyn.
Istewegen çalqoolorqo taşta çoq,
Erkin menen istegender tiştesin.

1935-çyl

ATQA MINER

Atqa miner atqa minse cuqoçqon,
Atqa minip bastyrdanqda conoçqon
Kolhozcular qajda wadyň dep ajšsa,
Qawaq çylyp tysyn yjrup oloçqon

Atqa miner mingen atyn çydetet,
Arbytatyp qyşyn kyny tyletet.
Avansaçda ekmet bergen aqçany,
Araq icip et çep çyryp tygetet.

Al quzqundar atqa minip bastyrat,
Bat wutyр dep dıjqandardı şaşırat.
Çajlaı qylqan erkinduyny eske alvaj,
Çaqnyňyn kynyn arabyň çazdyrat.

Qajran atyn qaptal çonun çoorutat,
Qajda warsa aqça wajlap solutat.
Qapyn sorup çep çyrgenyn unutup,
Kolhozçunyn sogyp keonyn oorutat.

Atqa miner at çaqşyşyn tandaşat,
Arqasynan bir semizin qamdaşat.
At çanybar wawaj qalsa şylqyldap,
Arawaçda salqan atqa çarmaşat.

Ickilikli awdan icip tojuşat,
Iştep çatqan işin taştap qojuşat.

Çajla] saaqan bir eckliyy vajquştun.
Bir ulaqın denqanaqa sojuşat.

Ulaqın çer enesine vet qojot,
Evin taap enesinda çer qojot.
Eesi vajquş men qantem dep doolasa,
Ortoluqtan vuudaj verem dep qojot.

Kylym közge kynuge araq taşuşat,
Kylyp qojso kynun arawn çazyşat.
Kyjeonyzdy aravakec qojom dep,
Kyn batqaca kölekölöp çatyşat.

Atqa miner araq icip çavyşat,
Qyzyqanda İtir saşyp çatyşat.
Ökmöt kelse syr aldyraaj çorqolop,
Kolxozdorqo çor çalaan çavyşat.

Arıq attar semis volup torolsun,
Atqa miner şylun bizden çorqolsun.
İştewegen İckic vuzuq arıyıp,
Emgek qylyqan kolxozcular oqolsun.

1934-çy]

ATBAŞ

Atbaşda qaman suunun talaası,
Adır—adır asqa toonun arası.
Tezge salıp tyzöp qojqon şırıtaj,
Tegiz çyqqan qaraqajın qarası.
Ala toonun aq çivekten quru var,
Çyqasanda çylyrağan qumu var.
Qajın cetin dolononun vaşında,
Tyrdy moncoq tizgen qyzy] şuru var.
Çylyryşqan suur menen uları,
Çylyryşqan şylyrağan vulaqı.
Çalt—çult etip tyrdöp qojqon kilemde].
Belestegi vetegenin ıranı.
Birc-buretarda kekillikter saşraşqan,
„Boronduu 1)“nın mal çarvası çajlaşqan.
Qara qyşaq qaly] çyqqan vaşatqa,
Çele tartıp tizip qulun vajlaşqan.
Çumaş çyrettal uquruq syjretkən,
Asoolordu calma salıp yjretkən.
Qoj çylyryş çylydan çylyda östy dep,
Tilvata Çumaş eköe syjleşkən.
Çylyda—çylyda adır—adır dalaj çyr,
Çelesinde oqşoş eki saraçyr.

1) Atbaşdaq kolxozdun atı

Red

Çal qıjruqun tarap qojdon çivektej,
Çanьварьш çaqşь zoot qarajqır.

Tyrduy çəptər vaşьna kıl sajnıqan,
Tətesynə qoj eckiler çajьlqan.
Tevetajьn tyur kijir ьşqьrьr,
Tılevaldь qojdun cetin qajrьlqan.

Qoqtusunda qoj eckisi maaraşqan,
Qozu ılaqь qoşo vassa çaraşqan.
Qoqtusunan qozu çatьr qalat dep,
Kılsynəyvy kılə vазьr sanaşqan.

Çumaşqa əqşor çıqь vıqqın qorotboj
Tılevaldь qojdu vaqqan çoqtoboj,
Mal carvanь uşulardaj kəvəjtsek,
Kolxozcunın əyn ьrьşь volotqo.

1934 ç.

ÇAZQЬ AJDOO

Qara çer vaıqьr çaz keldi,
Qamcylan kolxoz çamьnr.
Qajrat menen cьnalьr,
Qatuu qıl çumuş çamьnr.
Ajal erlek ıırdeşir,
Emgekke kirginçavьnr.

Qara çerden vuu cьqşьn,
Qarşь—terşı çarьnr.
Kılyndəsyn qara çer,
Kək ala şajь çamьnr.
Eginin suudın qalvasqa,
Aryqьn vıtsyn çavьnr.

Traktor soqo majlansьn,
Toqtoboj egin ajdaləbn.
Ertelep çumuş vıtyuğə,
Brigadir mьqtь şajlansьn
Qartar enci alyşьr,
Kolxozcu kəony çajlansьn.
Əksytəoj soqo tartuuqə,
Əgыз at semiz vaılansьn,
Kuçьrmən ıılek tyrynur,
Kyrək ketmen qajralsьn.

Kuçyrmөн ааlван çygyrsyn,
Kyylötyр qolun tyrynsyn.
Keim-ndin көryр misine,
Kelki çer beti tillinsin.
Kim kuçyrmөн kim çalqoo.
Qызmatъnan аillinsin.
Kuçyrmөн ааjge аlaf деп,
Kijin qalqan kyjynsyn.
Emgekci алыр оjunca,
Erkindyy көөny syjynsyn.

Buzuqtan qojbo vaşcъnъ,
Çalqoodon qojbo qatcъnъ.
Brigadir qalyр şajlawa,
Şaškege cejin çatcunu.
Atqa minip salpъldар,
Arqъ—terki çарсuunu.
Aktiv qalya ickicil,
Araqqa аqса çаşcunu.
Minip varqan bir атып,
Pljваqа salыр satcunu.
Tyşetöly kirlişip,
Teskeri qaraj vaşcunu.

1934-çы.

MTS

MTSda traktorcu qajdasъn,
Mіxanіkter vintin taza majlasъn.
Qajrat menen qara kerdі аjqrтыр,
Kolxozdorqо көrgөzөjөy pajdasъn.

Bir çerine kir çuquzvaaj saqtasъn,
Bolot attъ көrgөн kişі maqtasъn.
Bolçolunda suu-maj menen өksytөj,
Çарqan sajn calыqvaştan taptasъn.

Oquvasa MTS ke kirvesin,
Ujronvөşө volot atqа minvesin.
Buroolorun çaqşъ аillip ondovoj,
Bolot attъn tavъn vuxup çyrvөsyp.

Ogronomdor çerін tuura tenesin,
Arttaqъsъn аldыңqъqа tenesin,
Kolxozdordun çerін аjdar vutyrvөj,
Maj tygөndy, şorpo kerek debesin.

Çaqşъ ekender çalqoolordu аlvasъn,
Çalyн çyрөк çаş qajrattar qarmasъn.
Ac qыjыrvыq akti çazqъc quu volup,
Kolxozdorqо vөşө völyk salvasъn.

Bolot attъ suu-maj menen kyylögen,
Arqasъnda аltъ tış var çiregen,-

Taьып бузгај таалим ьотур ајдаса,
Талқан қылып дьн ьерлерди ьереген

Бузулқанын миханіктер ондосун,
ьоқорқудај ьалқоо ьотер болвосун.
Больол менен суи-мај берип ьақшы бақ.
Emgekcinin болот тујақ ьорқосун.

1984-ьыл

LENIN

Aьуусу ьоқ тоолордон,
Ақыл менен ьол тапқан.
Тујуқта ьатқан ел уьын,
Тууралап ьақшы ьол ьарқан.
Erkindiktin con ьолун,
Erikvesten con ьарқан.

ьктябрьды ьазақан,
Vladimir атабыз.
Eske тысьө өлгөнүн,
Oьлонқондо қарабыз.
ьзындын ьазқан нусқандь,
Artьндаақы emgekcі,
Orundatьp ьатабыз.

Emgekcі уьын тыгөттүн,
ьмырудын барлықын.
ьзың ьақыр көргөздүн,
ьктырудын ьарықын.
Unutajьыз emgekcі,
Yьgylyу ьазқан тарихын.

ьалпы emgekcі қуванқан,
ьарық ьоола болқондо.
Toqtolvoj ucup ьөнөдүн.

Tuurqa çañ qonqondo.
Tuu ketoryp çoqtojbuz,
Tuurdan ucqan bulbuldu.

Çer-çerdegi kedejdi,
Baş qoşturup quradın,
Emgekcige tamızdın,
Erkindiktin cıraqın.
Orundaıyp çatuuda,
Özyndyn tizgen planın.

İciñizden arılat,
Oñcul-solcul duşmanın.
Belgi qalıp çyğövyz,
Program menen ustavın.
Öz çolundan adaşvaj.
Alyp çyğöt turalar,
Aqyldaşyñ Stalin.

Kolhoz-Sovhoz çumuşcu,
Qatuular çumuş qylavız.
Tap duşmandy talqalar,
Tamıryn taqyr çulavız.
Özyñ bergen çolundu,
Bekem qartap turavız.
Lentıñıl myna viz,
Komunizm quravız.

1935-çыл

AJAL TENDIGI

Bizdin sovet çerinde,
Ajaldar cıqqan çarıqqa.
Çarqırap majram qalyşyr,
Çazyıqan öcves tarıxqa.

Mart alynda dyrkyröp,
Majram qylat quralyp.
Qyzy tuunu qolqo alyp,
Qyjqrışat qubalyp.
Qyz-kelinder şandanyp,
Qyzydy kijir vuralyp.

Oquuqa çaryt kirısti,
Emgektin çolun wilişti.
Madaniyat çol taanyp,
Tartip menen çyruşty.
Traktor menen çer ajdar,
Maşına menen kirısti.

Ketmen kyrek alyştı,
Keñ majdanqa varıştı.
Kuçurmendör tyrunyp,
Kylp arıq çalyştı.
Sap-sap wolup dyrkyröp,
Meldeş qurup çarıştı.

Emgekci ajal çarqyldar,
Azattyq alыр şattançan,
Erkindik tijip qoluna,
Konyly taşыр maqtançan.
Partija çolun tyşynyp,
Kolxozdun işin atqarçan.

Azattyq alыр qoluna,
Armansыз көөнyn çajladь.
Qьдырата qoozdop,
Qьзыl çelek vajladь.
Arasьnan tazalar,
Tap duşmanьn ajdadь.
Quttu bolsun sul kynky,
Ajaldardьn majramь.

1935-çyl.

QЫZ-KELINDERDIN TUNÇUC SЫJAZЫ

Sovet өкмөт чоқунда,
Zalim manap zorunda.
Satьыр maldaj çyryşkon,
Zarlanьp vajдын qolunda.
Satьlqandan qutulup,
Şaңdanьp Sьjaz quruştu,
Sotsializm doorunda.

Barçyn bilip oquurun,
Mekterke kirdi çavьыр.
Qьzuular qьzmat qьleşat,
Qьзыldan çooluq salьыр.
Qьştaqtaqь qьz-kelin,
Sьjazqa keldi qamьыр.
Komsomolqo qьz-kelin,
Qol qarmaşыр bekişti.
Şajьr bolup şaңdanьp,
Bar tyşynyn cecişti.
Erkindik alыр qoluna,
Erki menen ösyty.

Erkindyy qьz-kelinder,
Өkyldyккө qattalçan.
Konyldery acьыр,

Kylyp ojnop şattanqan.
Emgekke mojun sunuşup,
Erkindep çimuş atqarqan.

Ajdaj çarqыр qыз-kelin,
Ajрыplan minişti.
Altı atar мыльq азынр,
Askerlikke kırışti.
Zavodqo kirip toptoşup,
Taldap çivek ıjrışti.

Qыз-kelinder çarqылдар,
Qызqaldaqtaj çajnaştı.
Aftomobil traktor,
Attan oñoj ajdaştı.
Elettegi qız-kelin,
Erkindyysyn tандаşыр,
Өkyldykkө şajlaştı.

Çol வாச்சுவ்ய partija,
Çolqo qojqon uraapın.
Komsomolqo şajır çaş.
Ertkıtyy Şyjaz quradıñ.
Qырqызstan memleket,
Teatrdın naamınan,
Salam ajтыр turamın.

1935-çıl

GUDOK

Zavoddon сыqqan tylyny,
Kylyp көккө cubalat.
Gudok tartыр qызqарса,
Kөp çimuşcu qubanat.
Iştep çatqan çimuşcu.
Emgekke qarap bul alat.

Şandıаныр gudok qызqарат.
Saatqa volçop сыqарат.
Çimuşcular icsin dep,
Aşqanaпın icinde,
Mө meзgil tamaq vьşьрат.

Erte turqan vat barat,
Escpke murun qattalat,
Erkindyysy bir வாச்சா,
Eñ ашық normo atqarat.

Sovхозcular şattanat,
Sotsialqa camdanat.
Qajrat menen kyçөşыр,
Kolhozdor qatuu qamdanat.

Kyylөnyр gudok саңырдь,
Kөk tylyn otqur samьнды.
Kөrgylө kedej pajdanь,
Kөp çerge zavod salьнды.

Qызыqtuu zavod көк tytyn,
Qыjқырат көккө нұлqалар,
Qыzuu менен camданар,
Qызmatqa kirgin murdalар,
Qызmat qылаj вош сүргөн,
Qыjыq қалqоо qur qalat.

Ун салыр gudok сайрасын,
Oрqуштар tytyn қайнасын.
Kөлхоз Sovхоз сүмушсу,
Qыз qалдаqtaj қайнасын.
Aрасынан tazalap,
Tap душманьн айдасын.
Өrcyтыр озур кycөcтcynи,
Emgekcinin pajдасын.

1933-сы.

DINCILDERGE

Ajtajып қоқо pormosun,
Antqor ежен moldosun.
Aтын тоқыр андықан,
Aldamьь soru қoldошun.
Mына ұсынтыр eldi аldар,
Dalajдыр алқан қорқосun.

Qоқolor dindin асқысь,
Moldolor vajдын сақысьь.
Aтын тоқыр андықан,
Aldamьь valсьь вақысььь.
Başььqqa салыр қырг бир таş,
Baқыldар тeлге tartcusu.

Qоқонun көrcy quларын,
Qoјnuna қатыр қураньн.
Kecke orozo қарmatқан
Kішinin иілвеj ивалын.
Dybyrөp namaz оqutyp,
Tyny деп қақысь сүманьн.

Kerell kecke көрсөткен,
Tamaq бервеj өсөрткен.
Quran мындаj аjtal деп,

Qurqaq sözge işentken
Qorqutup eldi çemekke,
Quu moldolor yşyntken.

Mındaj ajtat; şarattı,
Çaqşı alqıla daarattı.
Qudaj degen kişiler,
Nurdun qızın alat dep.
Oqubaqan namazdı,
Nurdan quruu qalat dep.

Azan ajtıp dekildep,
Aldaqa qılqın şykır dep.
Seksen najsa buudajdı,
Orozoqo bitir dep,
Aqcasın qarız bergensip,
Ajttan murun aytyr dep.

Tərəbegen kelindi,
Terkynynə çygyr dep.
Qunan qojdu tarqın dep.
Qolomtoqo çygyn dep.
Evin tasp qorqutup,
Et çemekke kydyndep.

Beriştem ajtıp turat dep.
Belende semiz ulaq dep.
Een çerde var bolso,
Ercip çyrgyn bulaq dep.
Ojloboqon uşuna,
Oqboqon baqşı ujat dep.

Dumana qoço aldameç.
Tөлge tartqan çalqameç.
Kerçy aldaqan quulardı,
Köz tanmajı çalqameç.
Erkindik sovet ökymet,
Emgeki elge çardameç.

1933-çıl.

MURUNQU QOJCU

Qojcu boldum çaşymdan ,
Qorduc ketæj vaşymdan.
Qoşomat qıyır qoj vaqıtım,
Qırsaqımdın acınan.
Qıldıqta ötyr ömyrum,
Qor volup söögym çaşydan.

Malajıqqa çaldandım,
Mal orduna qarımaldım.
Barqımdı biler adam çoq,
Bajquş volup zarılandım.
Kereli kecke keserip;
Kementaj kijir sarqardım.

Boordo çalıqız olturup,
Muştajmın ıjlar cekemdi,
Qan sorquc vajdın qolunda,
Qaqşar çyğur ötömbü.
Bozdoqon kynden qutulup,
Boştonduc kyngö çetembü.

Bajlardan kordym qorduqtu,
Bejvice qılat conduqtu.
Bajvice bergen azyqqa,

Toqol qılat zorduqtu.
Baj—manapın qolunda,
Malca tutqun bolduqbu.

Butuma çaryq tartınam,
Muñ qıyır ıjlar çyğemyn.
Burqurap qojdın artınan,
Qutular kynum volovu.
Quı tımşuc vaşım çalıcydan.
Qantkende çyğur qutulam,
Qaqşatır urqan qamcydan.

1922-çыл

I-CI QANT ZAVOD

Qadriuu Qırqızstanqa,
Qaruu çaraq alınoqan.
Kolhoz—sovhoz dyrkyröp,
Qant zavodu salınoqan.
Erkindyy tyrdö işteöge,
Emgekciler çavıloqan.
Uşuncalıq көр өнөр,
Oquu menen tavıloqan.

Ar maşına çorıoqan,
Ajtajın zavod tyrynön.
Kөрөгөн kişi taң qalqan,
Kyrkyrögөн syrynön,
Qant сыңарат qıjultır,
Qызысаньн tyvynön.

Ar şajmanь qurılıqan,
Avьdan sonın qыlynoqan.
Alyp kelgen qызыca,
Azıusu var tyqılıqan.
Arasьnda suusu var,
Aqьzьp varьp çuılıqan.
Ajaqьna burasa,
Asmandь көzdөj cibırqan.

On vuttan çыjьp bir çerl,
Oodarьlyp qılanat.
Oozun acьp şaqıldap,
Oңdu—soldu vuralat.
Oşondon төмөн varqanda,
Oqele majda tuuralat.
Tuuralьp qalqan qызыca,
Uc—ucunda cibulat

Tьrtar varьp tьrmoosu,
Bir çerine tyşyret.
Beş mynөtkө çetkirbej,
Bьşьruuca kytynөt.
Qaalqьp сыqqan aq көnyk,
Qalьpқандаj syzylөt.

Baqa-şaqa toqtovoj,
Bar maşına qaltьrajt.
Icinin vaarь çap-çarьq,
İiktir otu çaltьrajt.
Qызыcadan сыqqan suu,
Qыjla çerden tamçьlajt.
Qьzmat qыloqan çumıuşcu,
Qызыqьp qolun qamçьlajt.

Adamdьn vaşь maң volot,
Ajqьrқan zavod cuusuna.
Aqьzьp varьp vulatat,
Akitaş kykьrt vuusuna.
Ajanvaj kiret çumıuşcu,
Aldьnqь ottun duusuna.

Borvordocu buqanly,
Segiz çerde qazanly.
Qıjıulup turqan val suunu,
Qırqatıuqa çasady.
Çyryp turqan zavoddon,
Çımuşcu qılvaj qasavy.

Avydan qırqar volqonu,
Aşyr iyşet señirden,
Ar çaqyna salınoqan,
Arqyraqan tegirmen.
Aldynda turat elegi,
Arqy-terki temingen.
Elek menen eletip,
Tarazaqa cenetip.
Emgekciil elge çedirgen.

1932-çyly.

CARBACYLAR

Kolhozcular mal carbaçdy qorotvo,
Icinerge tap duşmandy çolotvo,
Qaz sanavaj çaqşy vaçyr teldetsen.
Kolhozçunun çyn ығысь volotqo,

Çylqydaqqa ajoyr salqyn sonundan,
Qoşunarqa qocqor alqyn tolundan.
Kolhoz usyn qoomdoşqon carbaçly,
Qara sanap çyqarvaçyn qolundan.

Tandap turup zoot buqa alaly,
Tuqum usyn tubar uşqa salaly.
Baasly qymbat sytu arbyn kycy көр,
Çanyvaçdy çaqşy qylыr vaçaly.

Zoot maldyn vaasly qymbat satqanqa,
Kycy myçty aravany tartqanqa.
Saraş salыр astyn—ystyn qırdaqtar,
Erinwejli keliştirip vaqqanqa.

Kergylöcy bizdin alqa çylыşty,
Kycotöbyz dal uşyntyp çumuştu.
Salmaçly arbyn sapaty aşyq mal ozur,
Us minçiler myna uşundan çyqyşty.

Zoot maldy çumuş qalsa kyc ыерет,
Kycıtyy bolso көр çumuştu bytkeröt.

Çajъ — qışъ vajъvastan saadъrsъ,
Çaqşъ vaqsan uc miñ letir syt beret.

Çaşılcağan çaqşъ vaqşp çem beret,
Çaqşъ çese varqan sajn demdenet.
Sytu doşuu çuıratıaj valçyrajt,
Pajdasъ cođ majdъ sytty teñ beret.

Sapattuınun bul emesvi etyşy,
Sotsialdъq mal carvanyn ösyşy.
Çyl maalynda uc miñ letir syt aısa,
Bul emesvi cođ vajlyqqa çetişli.

Kolhoz malъ dal uşundaj vaqylsyn,
Vajъvastan çajъ — qışъ saadъrsyn.
Staxanov qyjmyldarın kycötür.
Uc miñciler daqъ tolqon tavılsyn.

1935-çil

PILENUM

(orkomdun pilenumunda ırdalqan)

Tuş-tuş çaqtan rajkomdor çyjlydъ,
Tap duşmandyn tamırlary qyjlydъ.
Bolşevikce quttuqtajmyn, qıvanam,
Başyn doşur volur çatqan çyjlydъ.
(qol savuular)

Aqıjletter birdik menen quralqan,
Partıjanyn kyc qajratъ sьpalqan.
Part veletke daıdalanır çyrgöndy.
Bir talajyn işten ajdar sьqarqan.

Partıjanyn çolu tuura çajlyqan,
Vuzuqtardyn betine көө çavlyqan.
Avdъraqmın Qıdajquldun qaldıqъ,
Aravъzdan bir qancasъ tavlyqan.

(qol savuular)

Bizder çettik daqъ tolqon çetişet,
Vardıq işti bizdin erler cecişet.
Doktur texnik, inçinerler sьqıştъ,
Kyn sanaşыр daqъ kycöp ösyşet.
Kolhoz, Sovhoz ösur çatır dyryldöp,
Fabrik, zavod gudok saldı kyryldöp.
Qaqbraqan voz talaqqa suu çyryp,
Çatqırışыр paxta menen kylyndöp.

Aq paxtanın vıjı tıldu planı,
Qant qızılca qanat tıldu bu daqı.
Necen sonun kuc çetwegen wajlıqqa,
Emgekiler ee woluşqan ıwaqı.

Bızdın elde necen sonun çerda var,
Çeribızde necen qımbat kenda var.
Qajrat menen qara altındı omqorqon,
Bolot kөөdön Staxanov erda var.

(qol sawuular)

Uraan qojqon Marks menen Lenin
Emgekcinin orundatqan tilegini.
Staxanov qıjımbılına çetuuge,
Emgekiler çarırt tırsın bilegini,

Bızdın kесөm syjgıncıkytu Stalın,
Tuura iştejwız partıjanın ustavın.
Ortovuzdan orun berwej ajdajwız,
Partıjanın oncul-solcul duşmanın.

Qırqızstan tolıqon kezi planın
Bar işindi wışevıkke qıradañ.
Qırqızstan teatrın atınan,
Kөrsu!ykke salam ajtır turamın.

1935-çıl.

2-SESSIJANB QUTTUQTOO

Toluq keldi waarızı,
Tyndyk, tuştık çaqıardan.
Tөraqalar çıjıldı,
Rajondu waşqarqan.
Pexta menen qızılca,
Bar planın atqarqan.
Egin plan-et plan,
Esewi tolup maqtalqan.
Urenyn toptop tazalap,
Ajdoosuna saqtalqan.

Aldı menen mal sarwa
Өskөnyne qaraştı.
Protsentin qancaqa,
Çetkenine qaraştı.
Qajıw rajon aldına,
Өtkөnyne qaraştı.

Qajıw rajon çaqşılar,
Baqqanına qaraştı,
Qajıw rajon wıq etwej,
Çatqanına qaraştı.
Qajıw rajon көр sojup,
Satqanına qaraştı.

Qajıw rajon sarwasın,
qorqorqonın qaraştı.
Asıl tuqum alışır,

Оңдоқонун қарасть.
Qajsъ rajon сарвасы,
Толвоқонун қарасть.
Qajsъ rajon сарваны,
Сојқондорун қарасть,
Малдын төлын киргизаеј.
Ҷојқондорун қарасть.
Протсентке тууралап,
Ҷојқондорун қарасть.
Андан кижін мектептин,
Бар Ҷақна қарасть.
Мектептегі оқуучу,
Балдарына қарасть.
Ақартуунун көрсөткөн,
Ҷардамна қарасть.
Оито мектеп Ҷоқорқу,
Өтүскөнун қарасть.
Класынан класқа,
Көсускөнун қарасть.
Ҷағ кадрия қансалық,
Өзүскөнун қарасть.
Ҷаар совет Ҷаарды,
Ҷазаларын қарасть.
Ҷақсы қылып Ҷај тузөр,
Ҷасаларын қарасть.
Қизыл—Ҷағыл бир кижіп,
Ҷазанарын қарасть.
Көркөм қылып Ҷаарды,
Тузөруне қарасть.
Көк тиреген тағ жылор,

Bytoryнә қарасть.
Staxanovca қымылдын,
Кусөруне қарасть.
Kelecekte planын,
Tizimine қарасть.
Kөteryyгө egindin,
Tyşymyne қарасть.
Өнөктыктын ertelep,
Bytyşyne қарасть.
Ҷол ваҶсывиз партија,
Ҷолқо Ҷојқон ураанын,
Emgekci дьјқан valдарь,
Erkiner менен дууладын,
Qыргызстан мемлекет,
Teatrdын наамынан,
Bolup Ҷатқан Ҷыһоқа,
Salam алып турамын.

1935-Ҷыл

STAXANOV

Haşında bir vaj kedejdin,
 Bir qancasın çaldağan.
 Aqşın toluq alalbaş,
 Ajlaş ketip zarlağan.
 Ken cıqqan çerdin varışın,
 Kapitalister qarmağan.
 Erkindiktin doorunda,
 Ezyüden kedej qutulğan.
 Cendege çatqan çaşınır,
 Necen kender buzulğan.
 Too tomqorup taş közör,
 Qıtmıñın kökke ucıroğan.
 İnçinerler көвөјүр,
 Izdedi kendi çerdegi.
 Eml acıldı çer-çerden,
 Ecen çıl çatqan kenderi.
 Emgekke vaat r atandı.
 Staxanov erleri.
 Könyly çaj qardı toq.
 Kөр çumuşcu maqtanqan
 Kynden kyngө dyrkyrep,
 Kylyp ojnop çattanqan.
 Erkindyuler camdanır,
 Epsiz norma atqarqan.

Quıldı vajlar iştegi,
 Kөвөјdy sovet işkeri.
 Kynden kyngө adamдын,
 Adıstıgı kycөdy.

Bardıq işti çyrgyzdy.
 Bolşevikter beklişip.
 Texnikada көвөјdy,
 Çaş kadılar ösyşip.
 Tyrlıy işter kycөdy.
 Öner bilim çetişip.

Ajal erkek çavılyp,
 Oquuqa çarpyt kirişti.
 Aftomobil traktor.
 Attan oñoj minişti.
 Ajal çarva maşına,
 Ar kim tilin bilisti.
 Ozup çatat kyn saşın,
 Emgekecinin ырыş.
 Uşulardıñ sevevi,
 Staxanovtun cыqış.
 Erkinder çumuş kim qylat,
 Staxanov мына uşu.

Çol vaşcыбыз Stalin,
 Çol-çovonu tyzөtti.
 Aqyl verip çol taар,
 Kemcilderin bytөtti.
 Kynden kyngө çumuştun.
 Quruluşun kycөtti.

KOLXOZDUN QYZY SÝRQAJA ÇAN

Qyzyl-çaşyl tyrlengön,
Qyzylcanın talaasý.
Qyzqaldaqtaj çajnaçan,
Emgekci qırqyz walaşy.
Tigi, şarydarp wasyr wariatçan.
Bizdin, Sýrqa çandý qarasy.
 Kuyulönuş basçan Sýrqaçan,
 Kuyur ojnor ırdaçan.
 Kyrögy menen majdalar,
 Kyl qylar çerdi tırmaçan
 Kök ala şajy şudurap.
 Kötöruş wojun ırdaçan.
Tuqawadaç qubulur,
Tortalaa beti çazançan.
Turur Sýrqa çuunur,
Toqtowoj surqajt azandan.
Çaşydanıw çalwıraq,
Çalt-çult etip çaşarçan.
 Şap-şap bolçon qyzılca,
 Şapatı aşyq qazyloçan.
 Şanaçın arçır tazalar,
 Şandatır Sýrqa aşırçan.
 Nşkyruş qojur Kulyşa.
 Njden çyqıwaj çaşınçan.

Aşyqça warsañ aq walaşan,
Ar qajıw çerge yjylgön.
Aftowozcu şofurlar,
Alystan köruş syjyngön.
Sýrqaş körgön çalqoolor,
Bışır ıcten kuyjyngön.

 Qazqançä Sýrqa maşırçan,
 Qalwasyñ dep aşırçan.
 Qançardaj bolçon kök woloç.
 Qawıçın taza arçırçan.
 Qatar qatar arawa,
 Qant zavodqo taşırçan.
Sýrqa çan-qazqan qyzılca,
Zavoddon çyqır qant woldu.
Uç çyz altı sentiner,
Uç ese aşyq wat woldu.
Ordurqa tolçon bul alır,
Epkındyy Sýrqa qarq woldu.
 Staxanowca iştegen,
 Uşulardaj bolwojwu.
 Erlıweç çumuş kim qılca,
 Esepsiz normo tolwojwu.
 Kuyröndöp çyruş qur qalçan.
 Kulyşadaj bolwojwu.
 Kuçyrmön çalqoo ortosun,
 Qyzmatınan bolçojlu.

STALIN

Сын арыстаның қорқос сүреғын,
 Қире болоттон мажысбақан билегін.
 Еркіндіктің соң қолуна сьқууда,
 Емгеқкиннің бидік кысын тилегін.

Емгеққині вақтап сьқтың қарьққа,
 Ерік бердің беі-весага қарьрқа.
 Туық қерден қысаябақан қол-саар,
 Атың сьқты дыне қызы тарихқа.

Туулқаның өзүн сурі жаағынан,
 Атаң сьққан пролетариат қақынан.
 Оң сегізге қазың қапы қеткенде,
 Қавар алдың емгеққиннің алынан.

Политсijalar қууқаньна шаабады,
 Қаршылаққау дұшманьндап қасвады.
 Ленинге шекірт кіріп қазыңдан
 Өзгерушты алдыртадан вақтады.

Есен қолу тырмөгө да отурдың,
 Іле менен есін таар бошондың.
 Политсijalar билесін деп ізимді,
 Өз атыңды алда несе қотордың.

Геніралдың тырмөсыне батвады,
 Алтын савақ суу тывуңе қатвады.

Ајдоо вајлоо қамоосуна вој бергеј,
 Радышаның талқаланың қарқаның.

Ағ қердегі сүмушсуну выттедың,
 Қашырылып қан ажавай іштедін.
 Шайр кетіп тұтқун болуп сырсоң да,
 Сүмушсу тап қайдасың деп іздедін.

Қалыларды қалқастытыр, ұладың,
 Есен қолға қырындыққа сьдәдың.
 Бајлар тааны бидіктегір қенуугө,
 Болшевиктер партижаны сьнадың.

Партижаның қолға қойдың ұрааның,
 Оңуңдақы қавыл воіди турадың.
 Емгеққині ақы менен ұгыттер,
 Оңлоп тыздың беу қылдықтың планың.

Тап дұшмандың тыр тамыңды қылдуңуз,
 Ескіені қапысақа бурдуңуз.
 Емгеққиннің бидік кысын сьндөөоо
 Колхоз-совхоз коллективті қурдуңуз.

Адам заттан ашық сенін ақылың,
 Бытын дыне пролетарь қақылың.
 Тоодой-тоодой тосқоолдордон қол таар,
 Беу қылдықты алып өттың ақылың.

Іле қоруң, көлге сызгөн қуудайсың,
 Терендігін тыпсыз дајрыжа суудайсың.
 Елестесе ел көзыне көруңгөн,
 Көкөмдыгын алтын қазуу туудайсың.

Balıvandıqıñ cük kötergen lektojsyn,
Kenendigin vaş-ucu çoq, köktojsyn.
Qaraqıñda kunduzgydeñ köryngen.
Çarqıñda gauhar-şamsın ösvöjsyn.

Emgekcige çol vaştaqan atasın,
Kömcilderdin tyzetösyn qatasın.
Qamqorubuz syjgyncykyu Stalin,
Ustatıvız uzun ömyr çaşasın.

13-1-36-çıl.

EMGEK BÖLÜV

Brigady var iş vaşqarır turuşqan,
Bilek tyğır biz qasnañlı çumuştan.
Erkek ajal kolhozcinun içinde,
Erkindyü var tıvvañ çumuş qılyşqan.

Azamat var bileklerin tyryngen,
Çumuş dese çan ajavañ çygyrgen.
Çalqoo menen kuçyrmöndyn ortosu,
Qılyr çatqan qızmatınan vilingen.

Emgek kynyn tuura çolqo çojoluq,
Eski turmuş eiden ketsin çoqolup.
Kim iştedi kim voş çyrdy köz sañır,
Vaştaqıñdañ tendemeni çojoluq.

Vaj—manapın aldoosuna könvöjly,
Çaqıñm dep varen birdeñ körvöjly.
Iştevengen veker çyrgen çalqooqo,
bılasada emgek aqı vervöjli.

Çalqoo aktiv çumuş dese saqtanqan,
Atqa minir vastyrdanqa maqtanqan.
Çaqıñna arvın verip çaşyır,
Çapın savar körvögönsyp aqtanqan.
Manapıñdan aq qoldıuqa aqı çoq,
Balvan alsın vaalar çumuş atqarqan.

Ustatynda emgek bolcy qolu var,
Stalindin özy qoqdon qolu var.
Ordu menen tuura qarmar syn işte,
Ustatynda aytqanında bolunar.

1931-çyl.

KUZDYK AJDOO

Çaqsy qylsa dalaj çumuş bytkeröt,
Çalqoo kişi çumuş dese çek keröt.
Çatwa kolhoz çatmьp qyl çumuşta,
Çej tygөнyp, quroo tyşyp, kyz kelet.

Çajь menen mal çarwavyz semirdi,
Qarap çatwaj butyr kolhoz çerindі.
Maldьn kycy bekerçilik uvaqta,
Kuzdyk qьp көp ajdajь egindі.

kolhozçular çatmьn, çeriç suqarьp,
Baltьnda suuqa salqьn şьmanьp.
Mala, qaamьt var şajmandь ondotup,
Qara çerdi qantar soqo сыqarьp.

Kyc aldьpьp traktordu majlajьp,
Qulaqtarьn qьjma сыjma wajlajьp.
Kyz çaqьndap qьş kelatat artьnan,
Qoş сыqarьp kuzdyk egin ajdajьp.

Kolhozçular epkindylyk ilinsin,
Qaldьr—şaldьr mala—soqo çygyrsyn.
Traktordon tьr—tьr—tьr—tьr yn сыqьp,
Qara çerler qarşь—terşi tilinsin.

Majdalap tart qajta—qajta malasьn,
Mala menen tegizdejlik çalasьn.
Erte seep epkin menen ajdasьq,
Emgekciler egindі көp alasьn.

Eğden murun eginindi ajdap al,
Eginden cođ vaşqa pajda qajda var.
Ordu menen çaqşş qalsaq çumuştu,
Ojlo kolhoz özünördyn pajdanar.

1943-çyl

KOLXOZCULAR

Kolhozcular çamьnьp,
Qalşaj qьlat çumuştu,
Erkindeşip çurqaşьp,
Erkek ajal çumuşcu.
Brigadь var şajlanqan,
Emgegin çazьp turuşcu.
Erte turup dyrwəşet,
Emgekti közdeј çyr deşet.
Qьzuular çumuş qьbьşьp,
Qьz qaldaqtaj kyldəşet.
Çalqьz çyrğon çalqoonu,
Çaqьn kel dep yndəşet.
Çajьla waşьp qьjçьnьp,
Birin—biri cьqьnьp.
Qьlcajvasta çurqaşьp,
Qьzmat qьlat qьzьqьp.
Tuş volqondo icşin dep,
Dajarlajt tamaq wьşьnьp.
Emgektin çolun taanьşat,
Meldeş qurup çarьşat.
Qoomdoşqon var malьn,
Qorotvoj çaqşş waqьşat.
Ajal—erkek çavьnьp,
Ajь tьrmoo alyşat.
Maşina çalqь wazь var,
Baalar cəvyn çavьşat.

Сөр машина сьрқырайт,
Тьртоосу тыпвай дырқырайт,
Çимущунун ватысь,
Emgekke çyr der curqurajt.
Çolqo tuşur toptoşur.
Çimuştun kyysyn qozqoşur.
Çajyla vasyr dyrkyrop,
Kim qaldy der çoqtoşur.
Çavyla vasyr сыдышат,
Тыпвай çimus қылышат.
Erkindeşir vırgady.
Emgekke сыдар turuşat.
Sap—sap volur şattanьr,
Çaңь turmuş quruşat.
Kylp ojnop cıvaşat,
Kuçyrmön işke сыдашат.
Bilegin tyurp şandıanьr,
Birin—iri сынашат.

1934-çyl

QYZYL ASKER

Qyzyltuu şaar Frunze,
Qyrqyzstan vorboru.
Qyzylqan qyzyl askerler,
Qymbattuu ölkö qorqonu.
Öktövyrdyn çemişl,
On beş çaşqa tolqonu.
Qyzyl asker bet aısa,
Qyratışat uruştu.
Qyzyl vajraq tuu alyp,
Qynoodon сыqtı çimusçu.
Ezllip çyrgөн kedejler,
Emgekke qolun sunuştu.
Sanaasyn vasyr şandıanьr,
Sotsial çarыş quruştu.
Qyzyl asker mynozy,
Qylcajыşvajt duşmandan
Qynoodo çatqan kedejdi,
Qyzyl qan төğyp qutqarqan.
Mыльqылып ucuna,
Bermettej najza qыstarqan.
Qыnalьr kılım kılışken,
Qыjqытыр çooqo tılışken.
Qyzyl vajraq qolqo alyp,

Qılıqıldaşır çyryşkon.
Qızqıyşqan duşmanqa,
Qılıcajbastan kırışken.
Qara attı minip çetışkon,
Qacırqan çoosun çetişken.
Qarşylaşqan duşmandın,
Qanırqasın sögyşkon.
Qastıq qılıqan zalimdin.
Qanın suudaj tegyşkon.
Torunu minip çarışqan,
Tolquqan çooqo varışqan.
Top—top volup cıvaşır,
Duşmandan kegin alışqan.
Najza sajqan mıltıqı
Ec çerde çoq qantıqı.
Erikbesten qajtarat
Emgekel kedej çurtınu.
Top—top volup cıvaşqan,
Topcular vojın qınaşqan.
Qatar—qatar bastırır,
Qara vojın sınaşqan.
At qujrıqın kesişken,
Altıdan—tertton eercişken.
Ajıyşqan çoodon kek alır,
Ajtanına çetişken.
Aldına qızı tuu alır,
Attiret nar baştaqan.
Atın çazır saqırır,
Ar qajıyşın qattaqan.
Aq çyrök kedej balası,

Alışqan çoodon qacbaqan.
Erkin menen un salır,
Emgektin sızın çattaqan.
Eki ıvıq çuup çem verip,
Helirtir atın tartaqan.

Belin vuup qınaltqan,
Beşten ondon sıvatqan.
Altı atar mıltıq asınır,
Bir atqanda çeti atqan.
Bet alqan çoosun qulatqan.

Qızıc—mıltıq najza alat,
Duşmandın mızın qajtarat.
Temir qorqon qaarmar,
Qızı cekke varışır,
Emgekel eldi qajtarat.

1931-ç. 11

QЪZЫL QЪRMAN

Kolhoz, sovhoz dьjqandьn,
Egini vьshьtь aqarьp.

Kozy tojot kergendyn,
Kumьstoj appaq dan aьp.
Kumьstoj dandь tьsyrtьvoj,
Kecikvej cьjnar alalьq.

Eginge cьqьn qonoluq,
Erkin menen oroluq.
Qarqь taqtar ciritvaj,
Qatьnpьr erte vololuq.

Balvandьqть bilgizgin,
Mašina calqь cьrgyzygyn.
Qьzmatqь cьrar vьlony,
Qьzuular iške kirgizgin.

Qьrmandь kenep carqьla,
Temirdi cьdar vasqьla.
Qajnaqan qalьn emgektin,
Bulaqtaj kьzyp acqьla.

Qalvasьn egin taşьlsьn,
Kundygy tuura cьzьlsьn.
Molotike mala taş,
Baqa-şaqь vasьlsьn.

Vasьlqan egin cən cьtvaj,
Mašina menep sarьrsьn.
Sarьrqan egin yjьlsyn,

Saman-topon cьjьlsьn.
Qьzьqьn kergon emgekci,
Qьzьqьp kьny syjьnsyn.

Brigadь atqь qatcь ursun,
Planьn tolup artьlsьn.
Qьzьl cьlek cьlvirep,
Qьzьl cьk tьnvaj tartьlsьn.
Emgekci iştен qacvaqьn
Eglini arьn saqtьqьn.
Qursaqьn tojcu aq pandь,
Quturup tьgyp cьsvaqьn.
Qьzьl qulaq cьldarqь,
Qьltьjьp egin satvaqьn.
Kolhozdordun rajdasь,
Sovet vazar acqanьn.
Ugьlyy sovet vazar var,
Oşoqo satqьn aşqanьn.

Suurulup cьqьp alqь var,
Aldьqь cьqqan vajge alar.
Kuşьrtmөн vajge aldь dep,
Kucьsyn aritta qalqandar.
Sotsialcьl majdanda,
Kerьnsyn iške balbandar.

1934-сый

чак

KOLXOZ QAMBNQYLA

Ajdaqyn kolxoz egindi,
Arvıtqyla çerindi.
Ar şajmanñ qamdanyr,
Alqyla qamdap çerindi.
Egindi myqtap sacqyla,
Igeri qadam basqyla.
Ertelik taar kytynur,
Erkindyy kiriş çazdyqa.
Egindi arvın sepkile,
Erkindyy bolup ötkyle.
Eginci tizgen planqa,
Ertelik tep çetkile.
Bajlaqyn semiz unaañdy,
Bat toltur kolxoz plandy.
Qalvaj alqyn qaznadan,
Qamdaluu turqan quraıdy.
At, oğyz usyn cöp qamda,
Saman, topon көр qamda.
Soqo tartcu unaañdy,
Semiz bolsun dep qamda.
Ondoqun mala-soqondu,
Orunsuz satıp çoq qylvaj.
Nıgyle saman-topondu.
Şajmandy erte qurañar,
Şar çyrsyn oğyz unaañar.

Çygyrup çyrsө çulunur,
Çumuşcu baldar qubanar.
Kuyloñgyn kolxoz kycөгyn,
Kyl qylp çerdi tysөгyn.
Kyndyk tizip plandy,
Kem-ketigin bytөгyn.
Unaanь semiz bajlaqyn,
Östyryp plan ajdaqyn.
Uvaqtysyn ötkөрөj,
Ustalar ondo şajmanyn.
Ytyndө çerdiñ qajmaqyn,
Qap-qap qylp qajtarar.
Qajmaqyn kolxoz çajnaqyn.

Traktor çyrsyn kyrkyrөp,
Kөгөrsyn egin dyrkyrөp.
Kөгөн kişi qubansyn,
Kymyştөj başь mөltyrөp.
Kijin qalvaj qylvaqtap,
Kirgile kolxoz ertelep.
Baalap iştep kycөtkyn,
Bolşeviktin tempindej
Kuçyrmөndөр өзyn al,
Kyndyk tapqan encındaj.

1934-çыл

ҶАНЪ ТУРМУШ

Zavoddan сьqqan tytyny,
Kyylönyр көккө ataldy.
Gydök tartыр qыqытыр,
Emgektin ыыа саqыды,
Temir çoldor çol qurcar,
Qarşы—terşі catyды.

Өктөвyr сьqыр on веşке,
Emgektin kyysyn sajrady.
Fabrikten tyрly bul сьqыр,
Bazarqa toлуq çajnadы.
Kölxoz volup çaj dыjqan,
Qalyн egin ajdady.
Eregişken duşmandыn,
Өrtönyp ici qajnadы.

Beş çyzda on segiz miң,
Gigantlar qaldы salыныр,
Milliondoqon çimuşcu,
Işter çatat çavылыр,
Erkek ajal dыrvөşyp,
Işke kirdi qamылыр,
Kesiri tişeyy zalimder,
Kejişke tyşty zarылыр.

Asman menen ucurup,
Ajрыplan çyrgyzdy.
At orduna çavыла,
Aftomobil mingizdi.
Bраaqtaqы qаварды,
Radio bilgizdi.
Duşmandыq qылаан zalimdin,
Tomsortup icin kyrgyzdy.

Kölxoz volup çaj dыjqan,
Ortoqo malыn salыştы.
Sotsialqa vet алыр,
Qoom malыn vaqыştы.
Erkek ajal birleşip,
Meldeş qurup çarыştы.
Beş çaldыqtыn qortunun
Byыlyqы çыы cecişti.
Toodaj—toodaj tosқooldon,
Toqtoo qыlvaj ötyştı.
Bir veştikti bytyrup,
Ekinci veşke көcyştı.

1984-çыл.

ÇENİLDİK

Çeke dıjqan kolhoz boldu qamıñır,
Qoomdoşur mal ortoqo salıñır.
Erkek ajal işke kirdi alrdeşir,
Erkindiktin kenen çolu tavıñır.

Baj—manartın bir dalajı çoq boldu,
Murtaqıdaj eenwaştıq toqtoldu.
Mal östürüp carva attardı kəwəjtür,
Partijalar orundatır toqtomdu.

Asıl tuqum ujuşturdu fermeni,
Kolhoz, sovhoz çaldan çılqıa byrdödy.
Keñyl qojur mal carvañdı kycet dep,
Köcməndərgə kəp çenildik bergeni.

Qazıñadan berip çatat çardamdı,
Kolhozçular çaqşılar baq carvañdı.
Baj-manartın vuzqanıña aldanır,
Qorotmaqın qolunarqa alqandı.

İcki işterin çolqo qojur tyzəsyn,
Əryşyayz dyrkyrəsyn tytəsyn.
Partijanın toqtomun işke aşıñır,
Mal carvavız kyndən kyngə kycəsyn.

Asıl tuqum ferma malıñ kyldəsyn,
Barqan sajnı baq daraqtaj byrdəsyn.

Qıñvat vaaluu asıl tuqum maldardı,
Qızqıñşır qojur alır çytəsyn.

Asıl zoot aqır vıqa alıñqan,
Ar bir maldın tuqumdarı çanıñqan.
Vaası qıñvat sytu arvın kycü kəp,
Mal tuqumun ondu ysyn salıñqan.

1934-çıl.

TALAS KÖR'NÜŞÜ

Qalaa salqan aqqan sünnün çabına,
Qalqı tegiz kolhoz bolqon çabına.
Qaraqan çan tañ tamaşa qılqıdaj,
Qatar-qatar cıqqan toqoj talına.

Tyn icinde çarqı bolup, tursun dep,
Suu kucynen İktir qojqon tamına.
Quçu quçu tyrlıy quştar sajrıqıp,
Qulaq tunat aqqan sünnün çabına.

Quçu-quçu emgek qajnajt curqurap,
Kıldın çabı nurun çarat burqurap.
Qulaq salıp tıñşap tursaq tojbojsun,
Qurqooldor qojdoj maaraq un cıqat.
Emgekcinın könlün aqqan atır çel,
Erteli kee tıñvaj soqur dırqırap.

İktir menen curqap turqan tegirmen,
Kyny tyny toqtoboston temingen.
Bir sotkede nece tonna un cıqıp,
Emgekcige appaq nandı çedirgen.

Kolhoz-sovhoz qalın egin ajdaşqan,
Qarındaştar emgek kyysyn sajrıqan.
Qaptalında velden cıqqan betege,

Mal çarbasın östyryuge çajlaşqan.
Qara salıq qalın cıqqan vaşatqa,
Kolhozcular qulun tizip vajlaşqan.

Qır-qırında qoj eekisi çajlıqan,
Qılqırqır malcılar çajlıqan.
Qızuu menen çumuş çaqqa ugytdöp,
Qızmatcıs qızıl belgi sajrıqan.

Özen vojlor özy cıqqan vaqtar,
Östyryuge mal çarbasın vaqqan.
Köçet tigip tamakını öndyryp,
Ketmenciler kıldöp arqı çarqan.

Adır-adır asqa toonun salaası,
At çabından ar qıstaqtın arası.
Qalaa salıp qatar tigip qojqonsup,
Qarap tursan qalın toqoj qarası.
Emgekcinin qursaqtar tojqondoq,
Egin ajdap emgek qılcu talaası.
Kolhozçunın çumuşuna çarasa,
Qandaj sonun kelışken çer qarası.

Kolhozcular emgek kyysyn sajrıqı,
Qan sorquctun taqır ketsin ajlası,
Çan ajavaj çaqıç qılmaq çumıstu,
Sotsialdıq çabı ömyrdyn pajdası.

1982-çы

ÇAZ KELEDE QAMDAN

Kolhozçular sarajdy ıldam çarqyla,
Qamsız qylar mal çarbany baqqyla,
Öz erkince çardamdaşar ujuşur,
Mänyndyn kem-ketigin tarqyla.

Män tuqum tazalansın toptolsun,
Ögüz attın qursaqtar toq bolsun,
Emgekecinin qанын sorqon arakec,
Oşondojlor icisizden çoq bolsun.

Çatba kolhoz çarqylar waq atırdy,
Semiz bolso at çajtarat aqtırdı,
Kök cыqarda köcygynen syjotır,
Kozy terdep basvaj tursa maqulıu?

Bojomo aktiv erinet at waqqandan,
Çaldıu attы mingenine maqtanqan,
Өnөktykty nyt ojunan cыqatır,
Erten menen araq ucyn attanqan.

Tañaşыр arqa najlar qantarır,
Daqь tandar birin minet attardan,
Başqa caar oşondojdı çoqotıboj,
Başqarmalar emneni başqarqan?

Andaj aktiv atqa minse cавьşat,
Ar çerdegi arakecke varьşat.

Kereli kecke kert ettirip çop verbej,
Mingen atь at mamьda qarьşat.

Andajlardь arandan ter, ajdaqьn,
Arьqtatvaj attы semiz vajlaqьn,
Birlik menen bytyryygo çumuştı,
Brigadьrdь bilgiclerden şajlaqьn.

Usta, çatba soqo mala tyzөгyn,
Kerek çaraq tış tilgicin bytөгyn,
Komsomoldor qarap turvaj çardam ber,
Kynden kyngө өnөр bilim kyçөsyn.

Çaz keletat çatba kolhoz attanqьn,
Çanaqьdaj çalqooluqtan saqtanqьn,
Ögüz atьn semiz bolup çulqunur,
Egintındı erte bolsoñ maqtanqьn.

1934-çıl.

Redaktor Q. Malikov Revisitor B. Malikov
Texredaktor M. Yuliyevich Texredaktor M. Borzubasa
Korrektor Qasimov S. Korrektor Kasimov S.

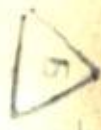
Yeruyvga 23-ii 90-ajl berildi. Basmoga 23-ii 30-aj qol
qoyuldi. Qisqartirilgan formati 62 x 88. Bir nasima tavaqta
200000 arif. Barcha 3/4 nasima tavaq. Urolqirli № 78.
Qisqartirish № 24. Zakaz № 412. Tiraaj 5000 - 125

Фрунзе, тип. № 2, Ташкентская, 103

11 к.

1155095

ВААСЬ 1 С. 10 Т.
ЦЕНА 1 Р. 10 К.

1155095

ОСМОНКУЛ
БОЛЕБАЛИНОВ

СТИХИ
ОСМОНКУЛА
(на кир. языке)

Фрунзе КИРГОСИЗДАТ 1936